



Wetsvoorstel Leeruitkomsten onder de loep: belangrijkste kritiek op een rijtje

A Omissies wetsvoorstel

A.1 Definitie van het begrip 'eenheid van leeruitkomsten' - aanpassen

Eenheid van leeruitkomsten: onderwijseenheid die een student op een leerwegaafhankelijke wijze volgt en laat tentamineren.

A.2 Fouten in artikel over het studieplan (aanpassingen in kleur)

Artikel 7.14a. Studieplan bij eenheden van leeruitkomsten

1. **Indien de (aspirant-)student voornemens is** een of meerdere eenheden van leeruitkomsten te gaan volgen, stelt het instellingsbestuur in overleg met de (aspirant-)student een studieplan vast per maximaal 30 studiepunten **voor de betreffende eenheden van leeruitkomsten** of, indien de studielast van een eenheid van leeruitkomsten meer bedraagt, per eenheid van leeruitkomsten..

A.3 Ontbreken van het woordje 'van'

Artikel 1.14 - lid 2d:

de wijze waarop de beheersing van de eenheid of eenheden **van** leeruitkomsten zal worden aangetoond en beoordeeld.

A.4 Vergeten de verwijzing aan te passen

Artikel 7.3

6. Het examen, bedoeld in **het vierde** lid, dat met goed gevolg is afgelegd en de met het oog daarop vervaardigde werkstukken worden door het instellingsbestuur gedurende een periode van ten minste zeven jaar bewaard.

A.5 Taal: Gebruik van 'voor zover' – niet aan elkaar te schrijven

7.3 lid 2

Een onderwijseenheid kan betrekking hebben op de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening en op de beroepsuitoefening in verband met het onderwijs in een duale opleiding, **voor zover** deze activiteiten onder begeleiding van het instellingsbestuur plaatsvinden.

7.8 lid 4

Aan de propedeutische fase is, **voor zover** in de onderwijs- en examenregeling niet anders is bepaald, een propedeutisch examen verbonden.

A.6 Gebruik van 'ter zake' en niet aan elkaar

7.13

2. In de onderwijs- en examenregeling worden, onverminderd het overigens in deze wet **ter zake** bepaalde, per opleiding of groep van opleidingen de geldende procedures en rechten en plichten vastgelegd met betrekking tot het onderwijs en de examens. Daaronder worden ten minste begrepen:

A.7 Tekst wetsvoorstel rond propedeutische fase in het hbo compleet aanpassen

Indien het instellingsbestuur in het hoger beroepsonderwijs binnen een deeltijdse of duale bacheloropleiding een leerroute aanbiedt die geheel uit eenheden van leeruitkomsten bestaat, kan het

instellingsbestuur in afwijking van het tweede lid besluiten voor deze leerroute geen propedeutische fase in te stellen.

A.8 Tekst wetsvoorstel rond propedeutische fase in het wo aanpassen

Het instellingsbestuur kan in een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs een propedeutische fase instellen. Het instellingsbestuur kan hierbij voor een deeltijdse en duale bacheloropleiding een afwijkende aanpak hanteren als daarbinnen een leerroute kan worden gevolgd op basis van eenheden van leeruitkomsten.

A.9 Opsomming: gebruik van 'en' na een ';' – taalkundig aanpassen

7.14

2. In het studieplan is ten minste opgenomen:

a (...);

b (...);

c de wijze waarop de student wordt begeleid; **en**

d de wijze waarop de beheersing van de eenheid of eenheden leeruitkomsten zal worden aangetoond en beoordeeld.

A.10 Opsomming en 'lettering'

m1.eenheid van leeruitkomsten: onderwijseenheid waarin een samenhangend geheel van kennis, inzicht en vaardigheden is opgenomen welke een student op een leerwegonafhankelijke wijze kan verwerven en waarvan de beheersing op een leerwegonafhankelijke wijze kan worden aangetoond;

Waarom hier gebruikmaken van 'm1'? Het opmerkelijke in deze lijst is, mede in het licht van deze opmerking, dat x en x1 ontbreken en ook niet vervallen zijn verklaard. Vervolgens gebruikt men wel x2.

A.11 Ontbreken 'w' in opsomming, zonder reden daarvoor, en een fout met een leesteken

7.13

3. In de onderwijs- en examenregeling worden, onverminderd het overigens in deze wet terzake bepaalde, per opleiding of groep van opleidingen de geldende procedures en rechten en plichten vastgelegd met betrekking tot het onderwijs en de examens. Daaronder worden ten minste begrepen:

a. (...)

v. waar nodig: de wijze waarop de selectie van studenten voor een traject als bedoeld in artikel 7.9b of voor een opleiding of afstudeerrichting als bedoeld in [artikel 7.3h](#) plaatsvindt,

x. de feitelijke vormgeving van het onderwijs, waaronder in ieder geval begrepen het aanbod aan premasters,

y. indien van toepassing: de regeling, bedoeld in [artikel 7.9a, derde lid, tweede volzin](#), en

z. indien van **toepassing**, de wijze waarop en de termijn waarbinnen het studieplan, bedoeld in artikel 7.14a, wordt vastgesteld.

In dit lid is in de opsomming geen 'w' aan te treffen. Het nieuwe onderdeel 'z' had dus als 'w' kunnen worden ingevoegd. Vervolgens dient in het nieuwe onderdeel 'z' achter 'toepassing' geen ';' maar een ':' te staan, zoals bij 'y' te zien valt.

A.12 Omkering van documenten die worden gebruikt bij duaal en leeruitkomsten

Het studieplan wordt, indien van toepassing, als bijlage opgenomen bij de overeenkomst als bedoeld in artikel 7.7, vijfde lid.

A.13 Slordigheden bij verwijzingen naar andere onderdelen van de wet

Hier de tekst van het nieuwe lid 6 van artikel 7.7 zoals deze zou moeten zijn:

6. In afwijking van het tweede lid, kan in het wetenschappelijk onderwijs beroepsuitoefening plaatsvinden binnen een eenheid van leeruitkomsten gedurende de propedeutische fase van

een duale bacheloropleiding of, indien die fase niet is ingesteld, gedurende de eerste periode in die opleiding met een studielast van 60 studiepunten.

A.14 Periode in/van een opleiding

In lid 6 van artikel 7.7 staat 'periode **in** die opleiding'. Op een andere plek in de wet staat evenwel 'periode **van** een opleiding'. Men is dus niet consequent.

A.15 30 studiepunten per studieplan of maximaal 30 studiepunten

In het voorstel wordt gesproken over een studieplan voor *maximaal* 30 studiepunten maar in de toelichting een aantal keren, zeer expliciet, *per* 30 studiepunten. Het zal waarschijnlijk als volgt zijn bedoeld: *'De opleiding streeft ernaar om in voorkomend geval een studieplan op te stellen waarbij zoveel mogelijk eenheden van leeruitkomsten samen worden genomen, met een maximum van 30 studiepunten voor de betreffende eenheden van leeruitkomsten per studieplan'*.

B Gevoelige zaken betreffende het wetsvoorstel

B.1 Draagvlak aanwezig wetsvoorstel... na de aanpassingen? Weer internetconsultatie...

Met dit voorstel treden er nadrukkelijk nieuwe zaken op de voorgrond en zullen de keuzes die door de overheid nu worden gemaakt, (heel) anders gaan uitwerken voor instellingen. Anders gezegd, het draagvlak zou opnieuw dienen te worden vastgesteld. Dat kan onder meer door het houden van een nieuwe internetconsultatie.

B.2 Twee leerroutes naast elkaar in stand houden als gevolg van het wetsvoorstel

Hoe je het ook wendt of keert, de opleiding die werkt met eenheden van leeruitkomsten dient in principe twee leerroutes (en de variaties daarbinnen) in stand te houden voor de studenten die zelf kunnen bepalen hoe ze allerlei zaken kunnen combineren.

B.3 Deeltijd en duaal – basis van het voorstel – niet duidelijk wat de varianten inhouden

Er worden voorstellen gedaan voor de opleidingsvarianten duaal en deeltijd. In de loop der jaren is vanwege het ontbreken van de juiste wettelijke definities hiervoor in de praktijk door allerlei instellingen zelf gesleuteld aan allerlei aspecten ervan.

B.4 Geen voltijd... maar wel duaal en deeltijd voor schoolverlaters... niet dus...

Voltijdse opleidingen mogen in formele zin geen eenheden van leeruitkomsten gaan gebruiken. De reden is onder meer dat schoolverlaters nog geen werkervaring hebben opgedaan of dat op korte termijn zullen gaan doen en zij derhalve in het algemeen geen vrijstellingen kunnen krijgen of op basis van eerdere scholing bepaalde eenheden kunnen 'indikken'.

Dat zou inhouden dat schoolverlaters geen duale opleidingen met eenheden van leeruitkomsten mogen gaan volgen, op basis van dat criterium. Dat betekent dat er ook extra kaders voor deeltijdse opleidingen met eenheden van leeruitkomsten dienen te komen, gelet op de schoolverlaters.

B.5 Eerste periode van 60 studiepunten bij het gebruik van eenheden van leeruitkomsten

Er kan worden besloten om geen propedeutische fase in te stellen als er wordt gewerkt met eenheden van leeruitkomsten. De vraag is of hetgeen in het wetsvoorstel staat in formele en juridische zin houdbaar is. Er zou kunnen worden gesproken over het programma dat binnen het studieplan wordt vastgelegd met een minimale omvang van 60 studiepunten.

B.6 Gevaar van limitatieve opsommingen – voorstel voor aanpassing

4. Bij het vaststellen van het studieplan wordt in ieder geval rekening gehouden met de mogelijkheden die de student voor zichzelf ziet, gelet op de studeerbaarheid van het daarmee samenhangende studieprogramma en de opties om daarin periodiek in samenspraak met de examencommissie van de opleiding aanpassingen door te voeren.

B.7 Gebruik van het begrip 'opleiding'

De wetgever heeft het over 'de opleiding' in de WHW en bij dit wetsvoorstel. Dat houdt in dat als dit begrip wordt gebruikt, een bepaald voorschrift geldt voor alle onderliggende varianten en leerroutes, tenzij anders is bepaald.

B.8 Het begrip 'leeruitkomst'

Er wordt geen definitie van het begrip 'leeruitkomst' opgenomen in de wet. Het gaat nu alleen om de koppeling aan het begrip 'eenheid', dus een combinatie bij het hebben van een 'eenheid van

leeruitkomsten'. Het zou jammer zijn als het begrip 'leeruitkomst' na invoering van dit wetsvoorstel – als het dus wordt doorgezet – exclusief moet worden gebruikt voor de eenheid van leeruitkomsten. Het hebben van leeruitkomsten in een eenheid kan ook tot andere onderdelen leiden.

B.9 Parallele studieplannen

Er kunnen meerdere studieplannen zijn en die lopen vaak parallel aan elkaar. Het vergt een feilloze afstemming tussen de betrokken docenten om te voorkomen dat alles door elkaar heen gaat lopen.

B.10 Uitkomsten experiment: opnieuw inrichten van de betrokken opleidingen

Veel van de opleidingen die bij het experiment betrokken zijn, zullen sowieso op basis van alle aanpassingen de opbouw, vormgeving en aanpak van ervan moeten herzien. Zo niet, dan kan het gebeuren dat een duale of deeltijdse opleiding niet voldoet aan de wetgeving.

C Bijzondere zaken betreffende het wetsvoorstel

C.1 Duaal in het wetenschappelijk onderwijs: bachelors zijn er niet

De overheid heeft een apart lid in artikel 7.7 opgenomen over het opnemen van de beroepsbeoefening in de propedeutische fase van wo-opleidingen, bij deeltijd en duaal. Deeltijdse wo-bachelors zijn er nog wel, maar duale opleidingen zijn alleen te vinden in het aanbod voor de Mastergraad.

C.2 Voltijd niet... omdat...

De onderbouwing van dit besluit is erg mager. Dat maakt ons zeer benieuwd naar de uitgangspunten die OCW zal gaan formuleren voor het zich gaan beraden over het gebruik voor voltijd.

C.3 Advies ATR

Het ATR twijfelde aan nut en noodzaak als zodanig of vond men de onderbouwing ervan te zwak, om zich te laten overtuigen? In het eerste geval zou deze aangepaste toelichting, dus gekoppeld aan dit wetsvoorstel, opnieuw aan het ATR dienen te worden voorgelegd, met de vraag of er nu wel sprake is van nut en noodzaak.

C.4 De kosten en extra werkdruk

Is 'verduidelijkt' in de toelichting hetzelfde als simpelweg stellen dat er geen extra middelen zullen worden vrijgemaakt, niet erg superkort door de bocht?

C.5 Evaluatie

Als het wetsvoorstel ingaat per 1 januari 2023 vindt de evaluatie plaats tot 1 januari 2028. Zou het gek zijn als we dan spreken over 1 januari 2031 als moment van een volgende aanpassing?

D Alternatief

Het meest simpele is om iets uit de wet te halen rond het begrip studielast dat op zichzelf niet cruciaal is en ook geen gevolgen heeft voor de uitwerking van de wet. Het betreft het weglaten van een zin uit lid 1 van het volgende artikel, waarbij we die zin cursief weergeven, om deze vervolgens te vervangen door een nieuwe zin. Daarbij wordt lid 2 in het verlengde daarvan ook anders geformuleerd.

Nu:

Artikel 7.4. Studiepunten

1. De studielast van elke opleiding en elke onderwijseenheid wordt door het instellingsbestuur uitgedrukt in studiepunten. De studielast voor een studiejaar bedraagt 60 studiepunten. *60 studiepunten is gelijk aan 1.680 uren studie.*
2. Een opleiding wordt zodanig ingericht dat een student in staat is het aantal studiepunten te behalen waarop *de studielast voor een studiejaar gebaseerd is.*

En dan aanpassen:

Artikel 7.4. Studiepunten

1. De studielast van elke opleiding en elke onderwijseenheid wordt door het instellingsbestuur uitgedrukt in studiepunten. De studielast voor een studiejaar bedraagt 60 studiepunten. *Een studiejaar wordt zodanig ingericht dat er 1.680 uren beschikbaar zijn voor het vormgeven van een opleiding.*
2. Een opleiding wordt zodanig ingericht dat een student in staat is het aantal studiepunten te behalen *waarop een studiejaar gebaseerd is.*